

[PAT DONNEZ OVER ZIJN BENDELEDEN]

Liesbet goes Bananas

LIESBET Walckiers kwam als eerste vrouw op de tv-nieuwsredactie. Dat duurde maar enkele maanden, tot ze eruit werd gegooid. Mannen maakten nieuws, over Louis Major bijvoorbeeld, die in het parlement riep dat „wijven niet zoveel complimenten moeten maken”.

Op de radioredactie liepen exemplaren rond van wie het testosteron kennelijk minder hevig opspeelde. Walckiers werd daar wel aanvaard. Ze hoorde bij de lichte journalisten die administrateur-generaal Paul Vandenbussche „het paard van Troje” noemde. Afgestudeerd in het katholieke Leuven maar zo rood als het boekje van Mao. Kritisch was in die dagen synoniem met links. Premier Gaston Eyskens kon de trappen van de Wetstraat parmantig naar beneden schrijden om dan voor een in adoratie staande persmeute de verlossende woorden uit te spreken dat „er vandaag geen nieuws is”.

Liesbet heeft geen kinderen, maar Phara de Aguirre had haar dochter kunnen zijn. Zoals zij naar de wereld kijken: onbeschroomd, met open blik, op het ongenueerde af. Cassant, zeggen wij in Vlaanderen. Liesbet stond haar mannetje als Latijns-Amerikakenner in een mediawereld die toen niet ophield bij de Dorps- of de Kerkstraat. Een intrigerende paradox: hoe meer we zelf reizen en van de wereld zien, hoe minder de media ons die wereld tonen.

Als ik Walckiers hoor, moet ik aan een weergalozes scène uit *Bananas* van Woody Allen denken. Een ABC-reporter brengt rechtstreeks verslag uit van de zoveelste coup in een fictief Latijns-Amerikaans land. Hij staat erbij als de president wordt neergeknald, brengt live verlag uit van de moord en heeft in één moeite door een exclusief gesprek met de opvolger. Walckiers speelde de film in het echt. Haar werkterrein waren de bananenrepublieken en hun operettegeneraals.

Voor haar eerste grote buitenlandreportage trekt ze naar Lissabon. In april 1974 weet ze dat er iets staat te gebeuren in Portugal. Maar ze mag er niet naartoe van haar eindredacteur. Liesbet neemt vakantie en stapt het vliegtuig op. Ze is nog niet goed geland, of ze staat midden in de Anjerrevolutie, die ze dan maar onbetaald begint te verslaan. Deplorabele berichtgeving. Dat had alles met de techniek en weinig met haar te maken. Je verstond er nauwelijks wat van. De landing op de maan een jaar of vijf daarvoor was erbij vergeleken een toonbeeld van helderheid. Bill Gates moest nog worden uitgevonden.

In de „objectieve en neutrale” openbare omroep was (en is) het vaak op eieren lopen. Walckiers' berichtgeving spoorde niet altijd met de commentaren in de westerse media. Er werd haar daarom eenzijdigheid verweten. Er zijn nogal wat journalisten in het huis van vertrouwen die hun benen hebben gebroken op die fameuze „objectiviteit”. Wat is dat? Vaak niet veel meer dan wat de heersende coalities of de toevallige regeerders objectief noemen. Onafhankelijke journalisten moeten luizen in de pels zijn.

Walckiers luistert met argusoren naar haar collega's vandaag. Ze waarschuwt hen voor de duizelingwekkende ratrace waarin ze terecht zijn gekomen. Op primeurs en scoops jagen, de eerste willen zijn maar daarom niet de accuraatste. Een foutje wordt met het grootste gemak in het volgende bulletin rechtgezet. Zo kan het niet verbazen dat journalisten hoe langer hoe minder au sérieux worden genomen door het publiek.

Ik heb altijd gedacht dat Walckiers tot de generatie behoorde waarvoor emoties op de radio *not done* zijn. Dat was een vooroordeel. We luisterden samen naar het laatste verslag van onze VTM-collega Danny Huwé, enkele uren voor hij bij de val van Ceaucescu in Roemenië door een sluipschutter wordt doodgeschoten. De afstandelijke en wat cerebrale Walckiers bleek ineens een vrouw met traanklieren.

De bende van Marconi, zaterdag om 12 uur en zondag om 22 uur op Radio 1.

BRUSSEL — Radio 1 en De Standaard vieren 75 jaar radio met een zomerse reeks. „De bende van Marconi” wordt gevormd door negen eigenzinnige radiogekken die de frequentiegolven elk op hun eigen manier hebben bezet: Jos Ghysen, Jan Wauters, Betty Mellaerts, Bob de Groof,

Liesbet Walckiers, Lutgart Simoens, Luk Saffloer, Urbaan De Becker en Zaki. Elke zaterdag verdwaalt een van hen met Pat Donnez in het immense labyrint van het radioarchief, en wordt hij of zij in De Standaard geportretteerd. Vandaag: Liesbet Walckiers.

LIESBET WALCKIERS,

DE EERSTE VROUW IN EEN MANNENBASTION

Een luis in de pels

BRUSSEL — De radiocarrière van Liesbet Walckiers valt wonderwel samen met het feminisme in eigen land en de woelige omwentelingen in Latijns-Amerika. Vaak moest ze ook in eigen huis ten strijde trekken, voor een kritische en onafhankelijke journalistiek.

Van onze redacteur Leo Bonte

● In 1971 trad bij de televisienieuwsdienst van de BRT een nieuwe generatie journalisten aan, met ook de allereerste vrouwen: Liesbet Walckiers en Monique Delvaux. Samen met William van Laeken, Johan Depoortere, Tony Naets, Herman De Prins en Jan Debruyne vormden zij „the fabulous seven”, politiek dakloos en met een bijzonder kritische kijk op de actualiteit. Maar een goed jaar later stapte Liesbet Walckiers over naar de radio.

„Binnen de kortste keren ontstond er een heel groot conflict met de administrateur-generaal Paul Vandenbussche en de tv-directie over de inhoud. Wij waren te kritisch. U moet dat situeren in de tijdgeest. Toen ik bij de omroep kwam, was de oorlog in Vietnam volop bezig. Je kunt je niet voorstellen welke terminologie de — uiteraard Amerikaanse — persbureaus toen gebruikten. Het gebeurde geregeld dat men in het nieuws zei dat een „Vietcong-nest was uitgerooid”. Wij begonnen evenwichtigere termen te gebruiken. En daarmee volgden we eigenlijk de evolutie in de publieke opinie, die almaar kritischer werd tegenover de oorlog. Ook in de Verenigde Staten werden de media zich stilaan bewust van wat er daar aan de gang was.”

„Hier in huis werd dat dadelijk als anti-Amerikaans ervaren. Het was in volle Koude Oorlog en alles werd meteen vertaald als communistische propaganda. Voortdurend werd het woord subversief in de mond genomen. Ik kon mijn oren niet geloven toen ik Paul Vandenbussche een jaar geleden nog, naar aanleiding van 50 jaar televisie, hoorde beweren dat wij destijds als duikboten naar de BRT gekomen zijn om de omroep te ondermijnen. Achteraf gezien denk ik dat ze die kritische houding toen ook minder gemakkelijk aanvaardden van een vrouw dan van een man.”

● Liesbet Walckiers bleef in hetzelfde huis werken, maar in een andere kamer: die van de radio. De huisbaas bleef nochtans dezelfde: de door de Koude Oorlog gebiologeerde Paul Vandenbussche. Toch was er een hemelsbreed verschil.

„Tussen de radio en de televisie stonden toen nog stevige buffers. Televisie werd veel belangrijker geacht dan radio. Terwijl de hiërarchie met argusogen de

■ Liesbet Walckiers werd geboren in 1944 in Brussel. Ze studeerde Romaanse filologie aan de KU Leuven en gaf vijf jaar Franse les in het middelbaar onderwijs.

■ In 1971 werden Liesbet Walckiers en Monique Delvaux de eerste vrouwelijke journalisten bij het BRT-televisienieuws.

■ Een dik jaar later, in 1972, stapte ze over naar de radionieuwsdienst, waar ze zich ontpopte tot Latijns-Amerikakenner.

■ In 1992 ging ze aan de slag bij Radio 3. Op de cultuurzender van de VRT presenteerde ze vanaf 1995 *Het wereldbericht*.

■ In 1995 publiceerde ze haar boek *Dansen op de vulkaan*, waarin ze de toestand in Latijns-Amerika analyseerde.

■ In 1999 ging ze met pensioen, ze was toen 55 jaar. Ze doceert nu in de journalistieke opleiding aan de Erasmus Hogeschool in Brussel en wordt nog vaak gevraagd voor debatten en lezingen over Latijns-Amerika.

televisienieuwsdienst in de gaten hield, konden de collega's van de radio een veel onafhankelijker koers varen. Het nog vrij jonge duidingmagazine *Actueel* nam niet zomaar alles klakkeloos over en kwam met kritische analyses, wat op de televisie toen veel minder het geval was.”

„Ik heb me mijn overstap nooit beklagd. Radio is altijd soepeler en sneller geweest, en het is een individueler medium. Je zit in het oor van de mensen. Iedereen luistert naar zijn eigen radioprogramma op zijn eigen plek. Het is niet alleen een veel persoonlijker, maar ook een veel nederiger medium dan televisie, ook omdat het ontzettend vluchtig is. Op de radio maken de mensen nauwelijks verschil tussen Jan en Piet. In die zin moet je daar niet te verwaand over doen. De mensen weten zelfs niet wie je bent.”

• **Walckiers richtte al heel snel haar pijlen op het buitenland en zal vooral als eminent Latijns-Amerika-kenner herinnerd worden. Maar ook het feminisme liep als een rode draad door haar carrière.**

„Ik was jarenlang de enige vrouw op de radioredactie. Vanuit dat mannenbastion heb ik de hele periode van het feminisme meegemaakt en op de voet gevolgd, net als de hele discussie en de strijd rond de depenalisering van abortus. De vrouwenzaken lagen mij na aan het hart, maar ik wou zeker niet de journaliste van de crèches en de missverkiezingen worden.”

„Maar het klopt dat ik altijd meer interesse heb gehad voor het buitenland. Ik ben van opleiding romaniste en dus lag het voor de hand dat ik niet naar Azië maar naar Latijns-Amerika trok. Het begon bijna vanzelfsprekend in Frankrijk. Door een reeks toevalligheden ben ik in 1974 in Portugal terechtgekomen, toen de Anjerrevolutie uitbrak. Dan is Franco doodgegaan en ben ik met Spanje bezig geweest. Misschien is het een soort van neokoloniaal evolutie geweest dat ik na een

„De vrouwenzaken lagen mij na aan het hart, maar ik wou niet de journaliste van de crèches en de missverkiezingen worden”

tijdje naar Latijns-Amerika wou gaan. Bovendien was ik zeer geïnteresseerd in de derde wereld.”

„Het zijn toen ook de decennia van Latijns-Amerika geweest. Het continent was bijna dagelijks in het nieuws: de militaire dictatuur in Argentinië, de Sandinistische revolutie in Nicaragua, de burgeroorlog in El Salvador... Ik hoorde mijn eindredacteur vaak zeggen: 'Liesbet, het is allemaal heel erg, maar we kunnen niet elke dag een stuk brengen over Latijns-Amerika'. Ik vond het boeiend om duidelijk te maken hoe verschillend al die landen waren en hoe ze elk hun eigen evolutie meemaakten. Ik heb daarbij altijd mijn best gedaan om clichés door te prikken. Vandaar ook de vele conflicten met de hiërarchie. Die vond mijn berichtgeving te eenzijdig, om de heel eenvoudige reden dat ze niet klopte met het beeld dat zij over Latijns-Amerika had.”

• **Ze betreurt dat de interesse voor Latijns-Amerika opgedroogd is, ook op de radio. Want het is niet omdat de bananenrepublieken en de operettegeneraals van het toneel**

verdwenen zijn, dat het geen ontzettend boeiend continent blijft.

„Het is logisch dat wat er nu in het Midden-Oosten en in Irak gebeurt, veel aandacht opeist. Maar het is niet zo dat er in Latijns-Amerika geen belangrijke dingen meer gebeuren, onder meer op sociaal-economisch vlak. Brazilië is een wereldmacht en -markt aan het worden. Maar tegelijk is het land wereldkampioen in ongelijkheid. In hoeverre kan president Luiz Inácio Lula da Silva de belofte waarmaken om gelijkheid te brengen in zo'n immens land? Je hebt Argentinië, dat failliet gegaan is en er nu stilaan bovenop begint te komen. Je hebt nog altijd de strijd van de inheemse volkeren. Er valt dus nog heel wat te doen.”

„Ik vind het dan ook een positieve zaak dat Vlaamse politici journalisten willen aansporen om vaker over het Zuiden te berichten. Als voorzitter van IPS Vlaanderen ben ik daar nog altijd mee bezig. In zijn kleine minuscule hoekje probeert dat persbureau de gebeurtenissen in het zuiden ook te bekijken door een zuidere bril. En dat is een heel andere benadering dan die van de internationale persbureaus. Ook de radio is daar een heel geschikt medium voor. Al moet je rekening houden met de wetten van het medium. Je moet de salami in sneetjes snijden en elke dag een stukje brengen. Dat is ook al een uitdaging op zich.”

• **Op haar 55ste ging Liesbet Walckiers vervroegd met pensioen. Maar haar jarenlange ervaring gaat niet verloren. Ze doceert onder meer journalistiek aan de Erasmusschool in Brussel.**

„Het ergste in het leven is voor mij dat je moet kiezen. Ik wou nog een hele hoop andere dingen doen: meer reizen, les geven... Ik vond het in 1999 het geschikte moment. Wat niet beld dat ik radio nog altijd een ongelooflijk boeiend medium vind. Op de radio kun je als journalist grondiger werken en veel meer analyseren. Tenminste, als je daartoe de kans krijgt. Op dit moment is de radio te oppervlakkig en te veel bezig met polemieken en gebekvecht.”

„Het buitenlands nieuws wordt al te veel opgehangen aan hypes. Bij de tsunami mag je plots heel interessante bijdragen maken over alles en nog wat in Zuidoost-Azië. Op dat moment verdwijnt de rest van de wereld uit het nieuws. Er is telkens één hype die het nieuws bepaalt, en ineens zakt dat als een pudding in mekaar en verdwijnt het weer uit de actualiteit. Er is spijtig genoeg veel minder follow-up dan vroeger. Dat is geen kritiek op de VRT, maar op de media in het algemeen.”

Poëziecentrum zoekt sms-gedicht

BRUSSEL — Het Gentse Poëziecentrum is op zoek naar vijftig sms-gedichten. Niet om het even welke gedichten: ze moeten iets zeggen over „trouw” en ze moeten op een gsm-schermpje passen. Een en ander hoort bij het openingsweekend van het Festival van Vlaanderen, dat dit jaar hetzelfde thema heeft.

Odegand, het openingsevenement van het Festival van Vlaanderen in Gent, gaat dit jaar de romantische toer op. Voor het gebeuren op 17 september werd een affiche ontworpen waarin een in bruidsjurk gehulde Barbie de toeschouwer verwachtingsvol aankijkt. Minstens even opvallend is de wedstrijd die aan het gebeuren is verbonden. Het Gentse Poëziecentrum, een van de partners van Odegand, gaat met een jury op zoek naar vijftig sms-gedichten over het thema „trouw”. „Ze mogen lieflijk zijn, intiem zelfs, scherp of geestig. Als het maar mooi is en beperkt tot 160 tekens.” Inzendingen zijn tot 28 augustus welkom op het nummer 3264. De

schrijver van het beste gedicht wint een „huwelijksreis”: een romantische cruise op de Nijl voor twee.

De vijftig beste sms-gedichten worden gebundeld in een boekje dat door Gert Dooreman wordt ontworpen en dat tijdens Odegand gratis verkrijgbaar zal zijn. Dooreman gaf niet alleen het gedicht van Tom Lanoye vorm dat vorig jaar de Antwerpse KBC-toren sierde, hij is ook een van de vaste vormgevers van de uitgaven van het Poëziecentrum.

De wedstrijd krijgt de steun van *De Standaard* en de telefoonoperator Base, die met het idee op de proppen kwam. „Wij werken al een poos met nieuwe vormen van poëzie”, zegt Bart Brigé van het Poëziecentrum, „dus paste deze wedstrijd naadloos in andere projecten die we organiseren.” Hij zet zich nog niet schrap: „Iedereen mag drie gedichten insturen. Als het er meer dan tienduizend worden, dan mobiliseren we wel alle manschappen om de selectie te maken.” (isg)

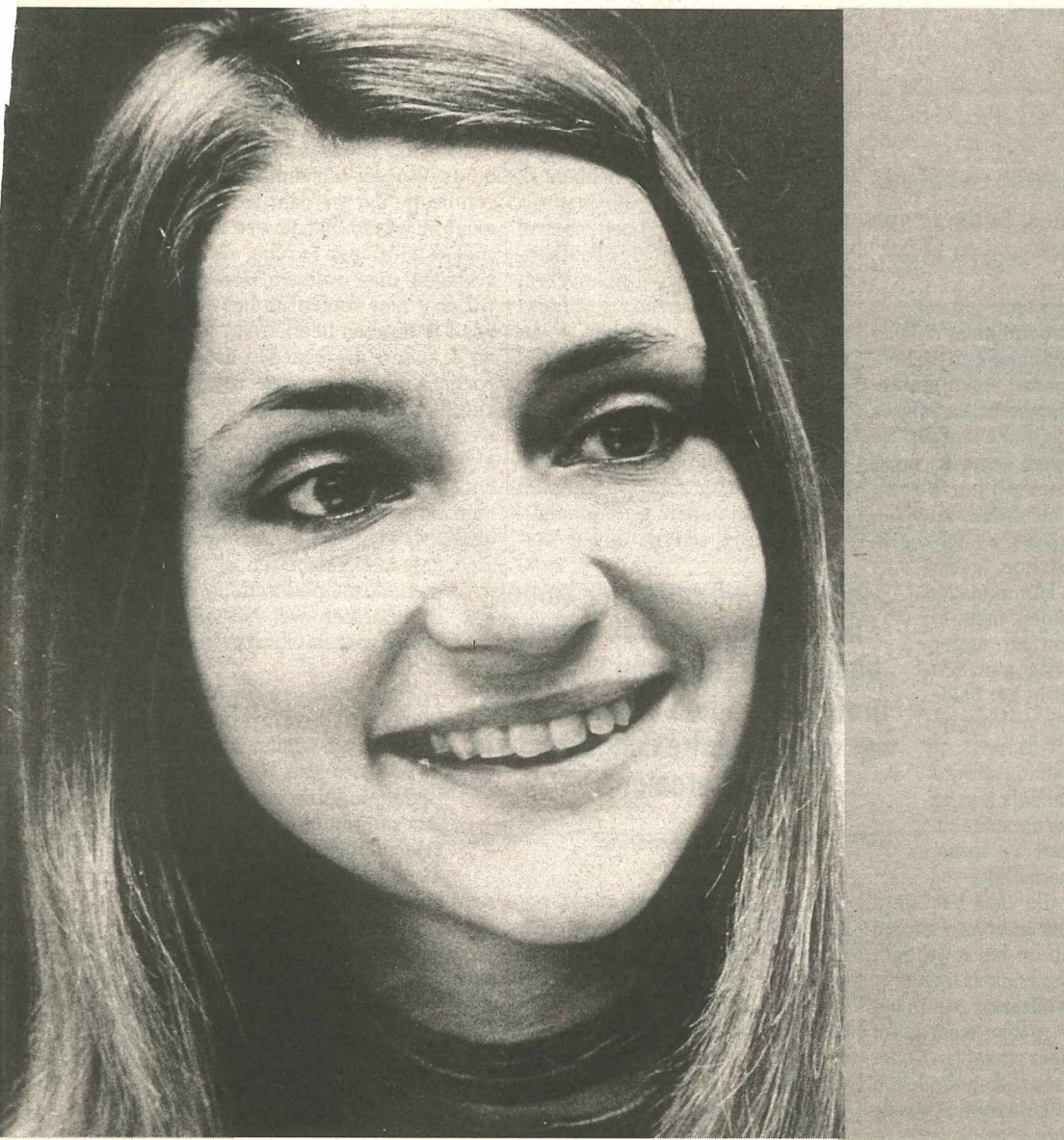
■ **Meer info vanaf maandag op www.odegand.be/smsgedicht**

Bekende Britten maken kunst op tv

BRUSSEL — De BBC zendt vanaf september het reality-programma *Art school* uit, waarin vijf bekende Britten leren hoe je een kunstwerk moet maken. Volgens de kunstwebsite Artinfo.com zijn de deelnemers onder anderen de presentatrice Ulrika Jonsson, Clarissa Dickson Wright van het kookprogramma *Two fat ladies* en de interviewer John Humphrys.

De vijf deelnemers volgen gedurende twee weken les aan het gere-

nommeerde Chelsea College of Art. Daarnaast zullen ze ook tips krijgen van bekende kunstenaars die langskomen. Na die twee weken worden hun werken tentoongesteld en worden ze beoordeeld door professionele critici. BBC2 zendt vanaf 12 september tien dagen lang dagelijks een aflevering uit van *Art School*. Het programma wordt gemaakt door Endemol, het productiehuis dat ook al *Big brother* bedacht. (red)

Liesbet Walckiers: „Het buitenlands nieuws is te afhankelijk geworden van hypes.” © rr

Sfinks
FESTIVAL
• 28 • 29 • 30 • 31 juli 2005
Boechout • Antwerpen

Al 30 jaar een wereld om pas

EUROPEAN FORUM OF WORLDWIDE MUSIC FESTIVALS

FMIv

www.sfinks.be • 03/455.69.44

La Libre • Kruiswerk • C&V • www.sfinks.be • 0900-2 60 60 • STILLA ANTWERP • Brussels Airlines • La Libre